

Vefrit fjármálaráðuneytisins

24. maí 2007

Ráðherrafundur OECD í París

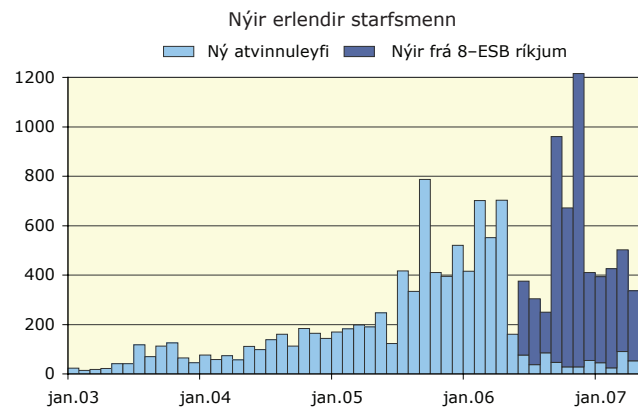
Árlegur ráðherrafundur OECD var haldinn í París 15.- 16. maí en þar voru tekin fyrir aðkallandi málefni sem varða aðildarríkin. Fjallað var um alþjóðavæðingu og voru ráðherrar sammála um mikilvægi hennar fyrir áframhaldandi hagvöxt í heiminum. Þau ríki OECD sem eru opnari fyrir alþjóðaviðskiptum hafa vaxið hraðar en þau sem ekki eru jafn opin. Bent var á nauðsyn þess að bregðast rétt við erfiðleikum sem geta komið upp í aðlögun að alþjóðavæðingu. Í því sambandi lögðu ráðherrar áherslu á mikilvægi rannsókna á áhrifum alþjóðavæðingar á grundvelli traustra gagna og þverfaglegar greiningar.

Á fundinum var efnahagsástand ríkjanna skoðað og lýstu ráðherrar yfir ánægju með stöðugan efnahagsbata í Evrópu með minnkandi atvinnuleysi og áframhaldandi vöxt í Asíu. Hægari hagvöxtur í Bandaríkjunum er rakinn til ástands á húsnæðismarkaðnum þar í landi. Ekki eru taldir miklar líkur á slíkri þróun alþjóðlega. Vegna aukins hagvaxtar og hækkandi orkuverðs hefur verðbólga í ríkjum OECD verið á uppleið þótt hún sé enn innan ásættanlegra marka. Ráðherrar lögðu áherslu á að mikilvægi þess að bæta stöðu ríkisfjármála í uppsveiflunni, sérstaklega í ríkjum með gegnumstremyskerfi í lífeyrissjóðamálum sem standa frammi fyrir auknum útgjöldum á komandi árum vegna öldrunar samfélagsins.

Á fundinum var lögð áhersla á mikilvægi þess að hafa skýra stefnu á sviði tækninýjunga, en árangur þar skiptir sífellt meira máli fyrir þróun samkeppnishæfni og landsframleiðslu ríkja með opin hagkerfi. Í því sambandi er talið mikilvægt að styrkja menntakerfið til að tryggja nægt framboð af starfskröftum með víðeigandi þekkingu. Einnig er mikilvægt að stuðla að auknu framboði fjármagns frá einkaaðilum til nýsköpunar á sviði tækninýjunga. Bent var á mikilvægi tækninýjunga til að takast á við víðtæk umhverfisvandamál á borð við loftslagsbreytingar. Ráðherrarnir voru sammála um þörfina fyrir heildstæða og samhæfða opinbera stefnu til að bæta frammistöðu á þessu sviði. Ákveðið var að marka nýja stefnu fyrir OECD á sviði tækninýjunga á grundvelli greiningar og samanburðar á milli ríkja. Stefnan verður byggð á grunnviðmiðum, nýjum hagvísnum sem sýna samband tækninýjunga og hagvaxtar, reglubundinni skýrslugerð sem metur árangur ríkja á þessu sviði og þróun á leiðarvísnum og ráðleggingum.

Atvinnuleysi í lágmarki þrátt fyrir innflutning vinnuafls

Vinnuálastofnun birti nýlega upplýsingar um ástand á vinnumarkaði í apríl. Atvinnuleysi er í lágmarki og mælist nú 1,1% af vinnuafli, hefur lækkað um 0,2% frá fyrra mánuði. Sú þróun er í samræmi við árstíðina. Innan við 2.000 manns voru skráðir atvinnulausir í lok apríl og hafa þeir ekki verið færri í þessum mánuði frá árinu 2000. Nú liggur fyrir mæling á skráðu atvinnuleysi fyrir fyrsta þriðjung ársins og er atvinnuleysisshlutfallið 1,25% að meðaltali. Í nýrri þjóðhagsspá fjármálaráðuneytisins er gert ráð fyrir því að atvinnuleysi ársins gæti orðið minna en það og að þensla á vinnumarkaði vari eitthvað lengur en gert hefur verið ráð fyrir.

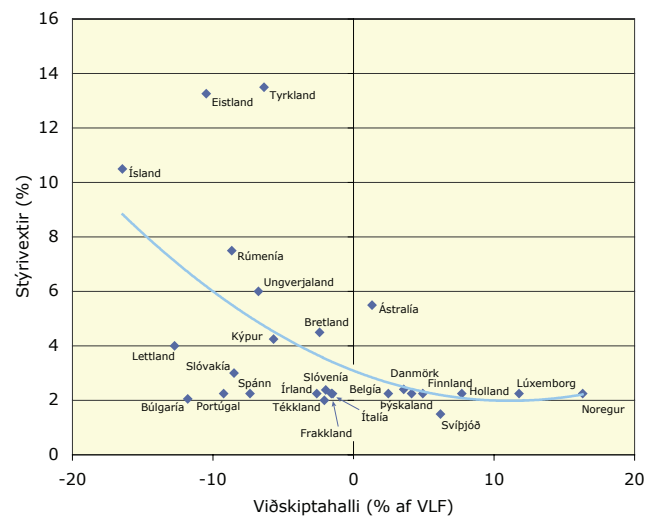

Önnur vísbending um ástand á vinnumarkaði er að lítið hefur dregið úr aðflutningi erlends vinnuafls það sem af er ári. Stærstur hluti aðfluttra kemur frá löndum EES, aðallega hinum nýju aðildarríkjum en sárafá atvinnuleyfi hafa verið gefin út til fólks sem kemur lengra að frá því aðgangur fólks frá hinum nýju aðildarríkjum ESB að íslenskum vinnumarkaði varð frjáls á síðasta ári. Fjölgun vinnuafls um þessar mundir vegna aðflutnings er tvöföld á við náttúrulega fjölgun sem nemur nú 0,8-1,0% á ári.

Gengisþróun krónunnar

Mikil útgáfa erlendra aðila á skuldabréfum í íslenskum krónum, svo kölluðum *krónubréfum*, hefur áhrif til styrkingar á gengi krónunnar. Um leið fylgir þeirri þróun aukin gengisáhætta, ekki síst fyrir þá erlendu aðila sem eru endanlegir kaupendur bréfanna. Þessir fjárfestar þurfa að mynda sér skoðun á eða væntingar um líklega þróun gengis krónunnar. Í því sambandi má styðjast við samspil viðskiptajöfnuðar og stýrivaxta til að nálgast gengisáættuna. Meðfylgjandi mynd sýnir viðskiptajöfnuð og stýrivexti í nokkrum löndum árið 2005. Metin leitnilína sýnir mögulegt jafnvægisamband stýrivaxta og viðskiptajöfnuðar það ár. Eins og við er að búast sýnir ferillinn að stýrivextir eru hærrí í löndum þar sem viðskiptahallinn er meiri og að sama skapi eru stýrivextir lægri þar sem viðskiptaafgangur er til staðar. Þó ber að geta þess að nokkur þessara ríkja eru komin með evruna og hafa því lága stýrivexti óháð viðskiptajöfnuðinum. Viðskiptahalli þýðir að þjóðarútgjöld eru meiri en þjóðarframleiðsla og að þörf er á erlendu lánsfé til að greiða fyrir hallann. Þeirri stöðu fylgir óhjákvæmilega sú hætta að eftirspurn eftir erlendum gjaldmiðli hafi í för með sér veikara gengi innlenda gjaldmiðilsins en ella. Undantekningin frá þessu er þegar aðhald er mikið í peningastjórn viðkomandi lands og stýrivextir háir, sem laðar að þeninga erlendis frá. Á myndinni sjáum við að lönd eins og Ísland og Tyrkland, sem eru með neikvæðan viðskiptajöfnuð, eru jafnframt fyrir ofan leitnilínuna. Greiningaraðilar telja að sú staða dragi úr væntingum um gengislækkun, sem að öðrum kosti geti orðið að sjálfgefinni niðurstöðu ef fjárfestar taka til við að losa stöður í viðkomandi gjaldmiðli. Snaraukinn viðskiptahalli árið 2006 leiddi til lækkunar á gengi krónunnar. Í kjölfarið voru stýrivextir hækkaðir frekar sem hafði þau áhrif að útgáfa krónubréfa hófst á ný og gengið styrktist. Nú er því spáð að viðskiptahalli dragist hratt saman á yfirstandandi ári en að stýrivextir haldist tiltölulega háir. Miðað við þá stöðu má draga þá ályktun að minni hætta sé en meiri á því að gengi krónunnar falli af þeirri ástæðu að fjárfestar telji stýrivexti of lága með hliðsjón af viðskiptahallanum. Leggja verður áherslu á að mikil óvissa ríkir alla jafna um þróun á gengi krónunnar, en margir aðrir þættir geta haft áhrif þar á.

Viðskiptahalli og stýrivextir árið 2005

Tekjur ríkissjóðs janúar – mars		
12 mánaða breyting (%)	2006	2007
Skatttekjur og trygg.gjöld	25,9	18,2
Skattar á tekjur og hagnað	40,0	20,2
Eignarskattar	-16,3	-10,5
Skattar á vöru og þjónustu	20,5	18,7
Tryggingagjöld	16,1	11,7
Tekjur alls	25,5	19,6

Gjöld ríkissjóðs janúar – mars		
12 mánaða breyting (%)	2006	2007
Almenn opinber þjónusta	-21,3	21,5
Heilbrigðismál	1,2	10,1
Alm.trygging. & velferðarmál	11,1	12,9
Efnahags- og atvinnumál	-3,5	25,6
Menntamál	16,1	7,7
Gjöld alls	5,2	14,6

Afkoma ríkissjóðs janúar – mars		
Milljónir króna	2006	2007
Handbært fé frá rekstri	23.086	31.757
Hreinn lánsfjárfjöfnuður	20.557	48
Afborgun lána	-9.096	-31.916
Brúttó lánsfjárfjöfnuður	10.471	-32.859
Lántökur	1.532	43.753
Greiðsluafkoma	12.003	10.894

Ýmsar hagtölur		
12 mánaða breyting (%)	2006	2007
Verðbólga (maí)	7,6	4,7
Kjarnaverðbólga (maí)	6,4	5,7
Launavísitala (apríl)	8,4	9,8
Heildarvelta (jan.-febrúar)	12,4	15,9
Smásköpunarvæðing (jan.-febrúar)	10,1	4,2
Atv.leysi, árst.leiðr. (apríl)	1,3	1,1